

De Vreedzame school

Achtergrondinformatie over de
nieuwe lesmappen
basisonderwijs

CED-Groep

CED
groep

Als leren je lief is

Vreedzaam is vernieuwd

Doelen van De Vreedzame School

De Vreedzame School is een compleet en integraal programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Waarbij burgerschapsvorming duurzaam, in samenhang en effectief vorm krijgt. Met dit programma beogen we:

1. op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen
2. constructief conflicten op te lossen,
3. verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap,
4. een open houding aan te nemen tegenover verschillen tussen mensen,
5. volgens welke principes onze democratische samenleving is ingericht,
6. het ontwikkelen van een kritische houding.

Effectief

Inmiddels werken meer dan 1050 scholen met het programma en dat aantal groeit nog steeds. Het programma is een succes. Dat het effectief is, ervaren we dagelijks in de vele scholen die nu met het programma werken. Om deze ervaringen te onderbouwen en het programma te versterken is wetenschappelijk onderzoek verricht. Leerkrachten gaven op grote schaal in de interviews aan dat het programma volgens hen effect heeft op het gedrag van leerlingen. Leerlingen gedragen zich rustiger en verantwoordelijker, gaan respectvoller met elkaar om, houden zich beter aan afspraken, hebben minder conflicten, verwoorden zaken beter en laten zich beter aanspreken door leerkrachten van jongere groepen.

Vreedzaam is vernieuwd

Doorontwikkeling van het curriculum

In de afgelopen twintig jaar hebben we het programma steeds verbeterd en aangepast aan de maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij behielden we de bewezen krachtige onderdelen en interventies. Een aantal maatschappelijke ontwikkelingen gaven aanleiding het programma te veranderen. Allereerst de verscherping hoe groepen zich tot elkaar verhouden. Daarnaast de groter wordende ongelijkheid om volwaardig te kunnen participeren. En tenslotte de groeiende invloed van de online-wereld op de publieke opinie en sociale relaties. In de zomer van 2020 verschijnt dus de vierde versie van het lesprogramma van De Vreedzame School voor het primair onderwijs.

De belangrijkste veranderingen:

- In de nieuwe versie krijgen kritisch denken, sociale veiligheid en cohesie een prominentere plek. Democratisch burgerschap vraagt om kritische, actieve en verantwoordelijke burgers in een pluriforme samenleving, en het gaat in onze ogen dus niet alleen om kritisch denkvermogen, maar om een combinatie van kritisch denken met een zorgzame houding, empathie en betrokkenheid.
- De samenhang tussen de blokken is versterkt. Zo is b.v. de empathie-ontwikkeling in blok 4 versterkt, wat weer terugkomt bij blok 6, als het gaat om je kunnen verplaatsen in mensen die verschillen van elkaar.
- Democratisch overleg en actieve leerlingparticipatie zijn beter geïntegreerd in alle blokken, waardoor het stem en verantwoordelijkheid geven aan leerlingen sneller tot routines leidt.
- Waar mogelijk zijn er verbanden met de online-wereld gelegd ter versterking van het digitale burgerschap.
- De lessen zijn geactualiseerd. Waar mogelijk zijn er aanpassingen gedaan op basis van recente theoretisch inzichten. Dit komt ook tot uiting in de nieuwe blok-inleidingen.
- De lesinhoud sluit nog beter aan bij het wetsvoorstel Burgerschap en de ontwikkelingen binnen Curriculum.nu.

Vreedzaam is vernieuwd

- De lesmappen zijn nieuw vormgegeven en een stuk handzamer door compactere lesbeschrijvingen en aparte katernen per blok. Er zijn nu 30 lessen per schooljaar. Voor elke bouw zijn er per blok extra website-lessen.
- Elke les heeft twee vervolgactiviteiten. Dit zijn korte activiteiten die tussen de lessen door worden uitgevoerd. Hierdoor beklijft het geleerde uit de lessen beter.
- Met duidelijke iconen attenderen we de leerkrachten op belangrijke pijlers uit het programma: kritisch denken, leerlingen een stem geven, ouders/thuis, participatie, digitale geletterdheid.

Kritisch denken

Digitale geletterdheid

Participatie

Stem geven

Ouders - thuis

Wat is gebeven:

- De zes blokken met lessen, die in alle groepen op hetzelfde moment worden uitgevoerd.
- Met het extra lesmateriaal uit de website kan weer per blok 6 weken aangehouden worden. Voor blok 1 is dat 4 weken. Het is handig een week tussen de blokperiodes te plannen.
- De digitale lessen naast de losse blokkaternen.
- Alle vertrouwde en bewezen effectieve interventies op school-, team- als klasniveau: opstakers, takenverdeling, de conflictlijn, omgaan met emoties, het democratisch overleg, actieve participatie en omgaan met diversiteit.
- De website met haar deelnemersdomein, waar extra lessen, lesmodules, digitale lessen, filmpjes etc. te vinden zijn.
- De binnenkomers en afsluiters.
- Het coöperatief leren.
- De aandacht voor woordenschat.
- De preventieve en curatieve aanpak bij pesten.

Vreedzaam is vernieuwd

- De leerlingmediatoren.
- De ouderbetrokkenheid. De kletskaarten, de uitnodiging aan ouders om bij een vergadering te komen kijken, de blokinfo etc.
- De verbinding met de Vreedzame wijken in diverse steden. Zie: <http://www.stichtingvreedzaam.nl/>
- De inzet van het integrale en duurzame programma, ter bevordering van een positieve en sociale schoolcultuur, waarbinnen de school oefenplaats kan zijn voor democratisch burgerschap en actieve participatie.
- De professionele begeleiding bij de invoering en de borging.

De blokken:

Blok 1: We horen bij elkaar.

Dit blok bestaat uit zes lessen met twee vervolgactiviteiten per les. Blok 1 wordt in de eerste drie weken van het schooljaar gegeven vanwege groepsvorming. Het belangrijkste doel voor blok 1 is het stimuleren en oefenen van positief sociaal gedrag en leren om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar, voor de klas en de school (gemeenschapszin).

In de lessen leren de leerlingen:

- samenwerken en samenspelen, verantwoordelijk omgaan met regels en afspraken
- opstokers geven en ontvangen
- een steentje bijdragen door taken uit te voeren
- elkaar helpen
- elkaar aanspreken
- opkomen voor elkaar (bij buitensluiten/plagen/pesten)
- initiatieven nemen ten bate van de groep en de school

Vreedzaam is vernieuwd

Blok 2: We lossen conflicten zelf op.

Dit blok bestaat uit 5 lessen met 2 vervolgvacatures per les. Het belangrijkste doel voor blok 2 is het positief oplossen van conflicten.

In de lessen leren de leerlingen goed om te gaan met conflicten, door:

- Een conflict als een botsing van belangen te zien
- Een conflict te onderscheiden van ruzie
- Bereidheid om samen een conflict op te lossen
- Te zoeken naar een win-win oplossing waarin beide partijen zich kunnen vinden
- Hoe je op verschillende manieren kunt reageren op een conflict: hard, zacht of samen
- Om te gaan met gevoelens van boosheid in een conflict
- Met behulp van een eenvoudig stappenplan zelf, zonder hulp van volwassenen, een conflict op te lossen.

Blok 3: We hebben oor voor elkaar.

Dit blok bestaat uit 5 lessen met 2 vervolgvacatures per les. Het belangrijkste doel voor blok 3 is het versterken van communicatieve vaardigheden die nodig zijn om in een groep je mening te formuleren, kritische informatie te kunnen wegeven en democratisch overleg te kunnen voeren.

In de lessen leren leerlingen:

- Hanteren van gezichtspunten
- Omgaan met schaamte om voor je mening uit te komen
- Het verschil tussen gezag en inspraak
- Het voorbereiden van de groepsvergadering
- Het leren besluiten nemen
- Kritisch denken over informatie en door meningen en standpunten te vergelijken
- Het onderzoeken van het effect op het groepsklimaat van misverstanden en stevig je mening uiten
- Kritisch nadenken over hoe informatie en beeldvorming tot stand komen
- Het belang van de vrijheid om je mening te mogen uiten en hoe daar mee om te gaan

Vreedzaam is vernieuwd

Blok 4: we hebben hart voor elkaar.

Dit blok bestaat uit 5 lessen met 2 vervolgactiviteiten per les. Het belangrijkste doel voor blok 4 is gevoelens herkennen, benoemen en daarover met elkaar communiceren. We helpen leerlingen zich in de situatie en daar bij beleefde gevoelens van anderen te verplaatsen.

In de lessen leren leerlingen:

- Benoemen en herkennen gevoelens
- Empathie te versterken
- Gevoelens te delen
- Om te gaan met boosheid
- Gevoel heb je en gedrag is een keuze
- Zelfreflectie op eigen gevoelens
- Wat sociale pijn inhoudt en de relatie met buitensluiten
- Omgaan met grenzen
- Verliefd zijn en grenzen hanteren

Blok 5: We dragen allemaal een steentje bij.

Dit blok bestaat uit 4 lessen met 2 vervolgactiviteiten per les. Het belangrijkste doel voor blok 5 is het bevorderen van participatie en het leveren van een bijdrage aan de gemeenschap. In de klas en in school worden leerlingcommissies gevormd.

In de lessen leren leerlingen:

- Elkaar helpen
- Het onderscheid tussen helpen en bemoeien
- Meehelpen met taken en activiteiten in de klas
- Elkaar helpen bij het oplossen van conflicten
- Een bijdrage leveren aan de klas en school
- Hoe de democratie in elkaar zit

Vreedzaam is vernieuwd

Blok 6: We zijn allemaal anders.

Dit blok bestaat uit 5 lessen met 2 vervolgactiviteiten per les. Het belangrijkste doel voor blok 6 is verschillen tussen mensen te leren waarderen, zich in te leven in verschillen en daarvoor open te staan. Kritisch denken over (voor)-oordelen staat hierbij centraal. Leerlingen oriënteren zich op overeenkomsten en verschillen tussen mensen.

In de lessen leren leerlingen:

- Onderzoek te doen naar verschillen en overeenkomsten tussen mensen
- Dat er verschillen zijn tussen families
- Dat er verschillen zijn in uiterlijk, rijkdom, talenten, gewoontes verbonden aan cultuur en geloof
- Een open houding aan te nemen ten aanzien van verschillen
- Elkaar met respect te bevragen
- Nieuwsgierig en kritisch te zijn naar elkaar en verschillen in identiteit

Lespakket nieuwkomers

Naast de vernieuwde lesmappen voor het basisonderwijs, verschijnt er een aangepast lespakket voor nieuwkomers-/vluchtelingenkinderen. Met hulp van Stichting Kinderpostzegels is het gelukt om, in samenspraak met scholen met nieuwkomers, lessen te schrijven die specifiek zijn afgestemd op deze doelgroep, hun ervaringen en vaak zwakke Nederlandse taal. Dit lespakket is beschikbaar voor Vreedzame scholen via het Deelnemers Domein op de website.

Meer weten?

Wil u meer weten over de nieuwe lesmappen, of bijvoorbeeld advies over de mogelijkheden van een training voor nieuwe leerkrachten of sparren met een van onze adviseurs over deelaspecten rond burgerschapsonderwijs? Neem dan contact op via devreedzameschool@cedgroep.nl.